

Chapisho la Deen Khaalis
(Da'watut Tawheed)

HIJA NA UMRA

Mwandishi:

Nūrein ibnu Uthmān, Abū Uthmān, Al-Jabarty.

1440 H - 2019 M

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

HIJA NA UMRA

ADABU ZA HIJA NA UMRA

- Inampasa aliyeazimia Hija au Umra awausie jamaa na marafiki zake "*Taqwa-Ilah*" (uchaji Allah), na kujilazimisha kumtii Allah.
- Inampasa kuandika wasia wake kabla ya safari, anaowadai na wanaomdai, na aweke mashahidi watakaoshuhudia wasia huo.
- Inamuwajibikia kuharakisha kutubia toba ya kweli, kutokana na dhambi zote.
- Inamuwajibikia kurudisha haki zote alizozidhulumu kama aliwahi kudhulumu.
- Atenge matumizi ya Hija yake kutokana na mali ya halali.
- Ni juu yake kukusudia kwa Hija yake Uso wa Allah aliyetukuka, nyumba ya Akhera na kujikurubisha kwa Allah. Ni juu yake anapokuwa kwenye sehemu tukufu kujikurubisha kwa Allah na yanayomridhisha miongoni mwa kauli na matendo. Achunge sana asije akakusudia kwa Hija yake Dunia na starehh zake duni, au kujionyesha (*Riyaa*), kutaka kuskika (*Sum'a*) na kujifakhiri.
- Inampasa kuchunga ulimi wake kutokana na maneno yanayosemeka yasio na uhakika, na ajichunge kutokana na mambo/maneno yasio na manufaa.
- Inampasa kutowaudhi walio safarini naye, awanasihi, awaamrishe mema, awakataze maovu na awe na bidii ya kufaidika na wakati (asiupitishe ovyo ovyo).
- Ajibidiishe kutomuudhi yeyote kati ya mahujaji, hasa hasa katika hali ya kufanya "*Twawafu*", "*Sa'yi*" na kupiga "*Jamaraat*".

- Inampasa anayehiji atekeleze ibada za Hija kwa hali ya kuziadhimisha, kuzitukuza, kuzipenda na kunyenyekea kwa Mola mlezi wa viumbe wote, basi azitekeleze kwa utulivu na kumuiga Mtume wa Allah swalla llahu alaihi wa sallam.
- Inampasa Hujaji aepuke maneno machafu, vitendo vichafu, kuasi na kujadili kwa kuinusuru isiokuwa haki, ama kujadili kwa kuinusuru haki, hilo ni katika kuamrisha mema, na huenda ikawa ni wajibu au sunnah; kulingana na hali.
- Ni juu ya Hujaji afanye bidii kutekeleza faradhi za Allah, kama vile Swala pamoja na Jamaa (kwa wanaume), katika nyakati zake. Mahujaji wengi wanadharau jambo hili!!
- Ni wajibu kwa mwanamke asisafiri ila akiwa na Mahram.
- Ni wajibu kwa Hujaji wa kike ajisitiri, asitoke na mapambo, wala asidhihirishe uzuri wake, na ajibidiishe kutekeleza ibada za Hija kwa Heshima na Haya, na ajue kuwa kusongamana na kuchangamana na wanaume pasina udhuru ni jambo lilioharamishwa.
- Inampasa Hujaji aepuke yanayofanywa na wengi miongoni mwa watu, kama kauli isemayo: (tumempiga shetani), au kupiga "*Jamaraat*" kwa viatu, au kutusi katika kupiga "*Jamaraat*", kwani haya yote yanaenda kinyume na lengo ya kupiga "*Jamaraat*", ambalo ni kusimamisha utajo wa Allah.
- Inampasa Hujaji awe na bidii katika kunufaisha Waisilamu, na kuwafanyia wema kwa kuwapa miongozo na kuwasaidia wakati wa haja.

SIFA YA HIJA NA UMRA

- Inapendekezwa kabla hajahirimia aoge na ajipake manukato katika mwili (haijuzu kupaka manukato katika nguo atakazohirimia nazo).
- Kama ni wakati wa swala ya faradhi ataswali kabla hajahirimia, na kama si wakati wa swala ya faradhi basi ataswali sunnah ya rakaa mbili za wudhu kabla hajahirimia.
- Atanuwia kuingia katika ibada ya Hija, ahirimie kulingana na aina ya hija anayotaka kufanya:

a) Ikiwa atafanya Hija ya "*Ifraadi*" atasema:

(لَبَّيْكَ حَجًّا)

(*Labbaika hajja*)

b) Ikiwa atafanya Hija ya "*Qiraani*" atasema:

(لَبَّيْكَ عُمْرَةً وَحَجًّا)

(*Labbaika umratan wa hajja*)

c) Na ikiwa atafanya Hija ya "*Tamattu'i*" atasema:

(لَبَّيْكَ عُمْرَةً مُتَمَتِّعًا بِهَا إِلَى الْحَجِّ)

(*Labbaika umratan mutamatian biha ilal hajj*)

[Tambihi:]

- ✓ Haya atayafanya kwa "*Miqati*" au kabla ya kufika kwa "*Miqati*" (inapokuwa vigumu kufanya hayo kwa "*Miqati*", kama vile akiwa ataivuka "*Miqati*" akiwa juu ya ndege).
- ✓ Haijuzu kuvuka "*Miqati*" bila kuhirimia na kuvaa nguo za ihramu.

- Atafungamanisha kuhirimia kwake na "*Talbiya*":

(لَبَّيْكَ اللَّهُمَّ لَبَّيْكَ، لَبَّيْكَ لَا شَرِيكَ لَكَ لَبَّيْكَ، إِنَّ الْحَمْدَ وَالنُّعْمَةَ لَكَ وَالْمُلْكَ، لَا شَرِيكَ لَكَ)

(*Labbaika llahumma labbaik, labbaika laa sharika laka labbaik, innal hamda wan ni'mata laka wal mulk, laa sharika lak*)

[Tambihi:]

- ✓ Inapendekezwa aanze kuleta "*Talbiya*" baada ya kustawi juu ya kipando chake.
- ✓ Inapendekezwa "*Talbiya*" iwe alama ya aliyehirimia, aikariri katika ibada yake ya Umra na Hija hadi atakapoanza "*Twawafu*" (kwa anayefanya Umra) ndipo atakoma kuleta "*Talbiya*", au atakapofika sehemu ya kupiga "*Jamaratul Aqabah*" (kwa anayefanya Hija.).
- Akitoka kwa "Miqati" ataelekea "Masjidul Haraam" akafanye "*Twawafu*" ya "Quduum"; ataizungua "Kaaba" akianzia katika pemebe ya "Hajarul Aswad", "Kaaba" ikiwa upande wa mkono wake wa kushoto. Kutoka "Hajaraul Aswad" hadi kurudi tena hapo ni mzunguko mmoja, atafanya hivo kwa mara saba. Katika "*Twawafu*" hii ni sunnah katika mizunguko mitatu ya mwanzo kuenda matiti anapokuwa baina ya "Ruknul Yamaani" na "Ruknu ya Hajarul Aswad", na katika mizunguko iliyobaki ataenda mwendo wa kawaida.

[Tambihi:]

- ✓ Ni sunnah kabla hajanza "*Twawafu*" alibusu "Hajarul Aswad" au aliguse kwa mkono au kitu kisha aubusu mkono wake au hicho kitu, ila jambo hili linakuwa sunnah inapowezekana kufanya haya bila ya kuudhi watu au kujitia katika madhara.

- ✓ Katika kila mzunguko anapokuwa katika pembe ya "Hajarul Aswad" ataiashiria na mkono wake kasha aseme:

(بِسْمِ اللَّهِ، اللَّهُ أَكْبَرُ)

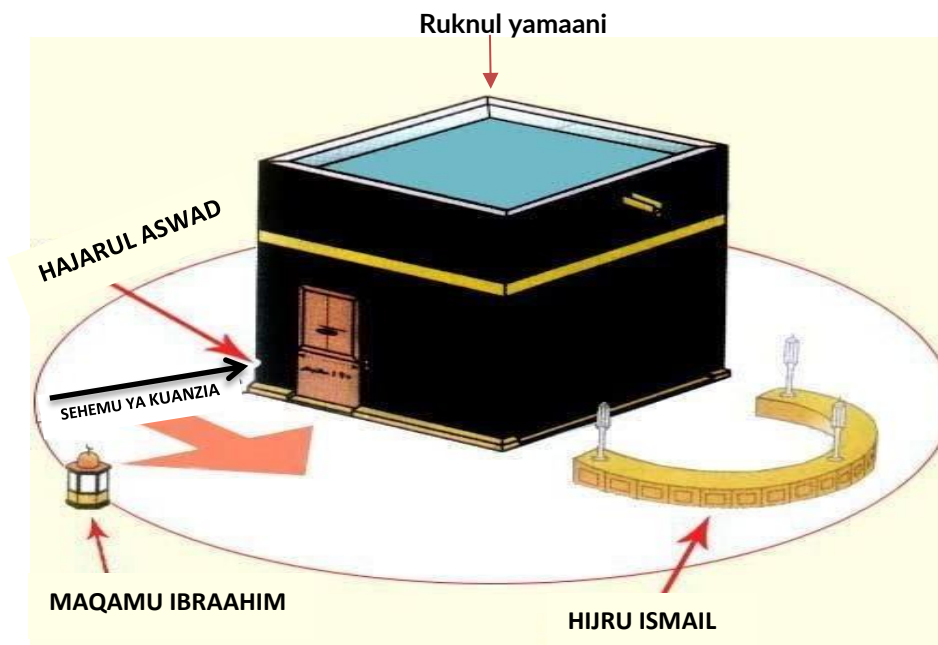
(Bismi Ilah, Allahu akbar)

- ✓ Katika "Twawafu" inaoendekezwa kukithirisha Dua, Dhikri au kusoma Qur-ani, na anapokuwa baina ya "Ruknul Yamani" na "Ruknu ya Hajarul Aswad" atakithirisha kusema dua hii husasan:

(رَبَّنَا آتِنَا فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً، وَفِي الْآخِرَةِ حَسَنَةً، وَقِنَا عَذَابَ النَّارِ)

**(Rabbana aatina fi ddunyaa hasanatan wa fil aakhirati
hasanatan waqinaa adhaba nnaar)**

- ✓ Katika mizunguko mitatu ya mwanzo ataifunga "idh-twiba'i"; yaani: ataipitisha nguo yake ya ihramu chini ya mkono wa kulia, na azipitishe ncha zake mbili juu ya bega la kushoto (kwa wanaume pekee).

- Ni sunnah baada ya "*Twawafu*" kuswali rakaa mbili nyuma ya "*Maqamu Ibraahim*" akielekea "Kaaba", inapokuwa wepesi kuswali hapo, ama kunapokuwa na msongamano basi ataswali rakaa mbili hizo sehemu yeyote ya Msikiti. Atasoma katika rakaa ya kwanza "*Suratul Kaafiruun*", na katika rakaa ya pili atasoma "*Suratul Ikhlas*".
- Akisha swali rakaa mbili nyuma ya "*Maqamu Ibraahim*" ataenda kunywa maji ya "Zamzam".
- Kisha ataelekea "*Swafaa*" na "*Marwa*", anapokiona kilima cha "swafaa" atasoma kauli ya Allah:

﴿إِنَّ الصَّفَا وَالْمَرْوَةَ مِنْ شَعَائِرِ اللَّهِ فَمَنْ حَجَّ الْبَيْتَ أَوْ اعْتَمَرَ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِ أَنْ يَطَّوَّفَ بِهِمَا وَمَنْ تَطَوَّعَ خَيْرًا فَإِنَّ اللَّهَ شَاكِرٌ عَلِيمٌ﴾ [سورة البقرة: 158].

- Kisha atapanda kilima cha "*Swafaa*", anapofika juu ataelekea "Kaaba" aseme:

(لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ، اللَّهُ أَكْبَرُ)، (لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ، لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ، لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ، صَدَقَ وَعْدُهُ، وَنَصَرَ عَبْدَهُ، وَهَزَمَ الْأَحْزَابَ وَحْدَهُ)

Kisha ataomba anachokitaka. Atafanya hivo mara tatu.

Kisha atashuka "*Swafaa*" aelekee "*Marwa*", atakapofika katikati, ambapo saa hii pameekwa alama mbili za kijani, ataongeza kasi katika mwendo, na anapomaliza alama ya kijani atarudia mwendo wa kawaida hadi apande kilima cha "*Marwa*", atafanya hapo juu ya kilima cha "*Marwa*" kama alivofanya alipokuwa juu ya kilima cha "*Swafaa*". Atafanya hivo hadi akamilishe mara saba; kutoka "*Swafaa*" hadi "*Marwa*" inahesabika ni mara moja, na kutoka "*Marwa*" hadi kurudi "*Swafaa*" inahesabika ni mara ya pili, na kadhalika, kwa hiyo atanza na "*Swafaa*" na amalizie na "*Marwa*".

[Tambihi:]

- ✓ Akiwa anafanya Hija ya "*Tamattu'i*" basi atanyoa au atapunguza, atoke katika ihramu na aingie kwenya uhalali, hapo itajuzu kwake kufanya kila kitu hadi siku ya 8 Dhul hijjah, na hiyo aliyotangulia kuifanya itakuwa ni umra. Kunyoya ni bora iwapo kumebaki mda mrefu kufikia tarehe 8 Dhul hijjah, ama ikiwa kumebaki mda mfupi basi kupunguza itakuwa ni bora, ndio awe na nywele za kunyoya baada ya kumaliza Hija.
- ✓ Akiwa anafanya Hija ya "*Qiraani*" au "*Ifraadi*" basi hatanyoa wala kupunguza, bali atabaki ndani ya ihramu hadi atakapomaliza kupiga "*Jamaratul Aqabah*", achinje (kwa anayefanya "*Qiraani*"), anyowewe na afanye "*Twawafu ya Ifadhwa*".

SIKU YA NANE (YAUMU TTARWIYAH)

- Ikifika tarehe 8 Dhul hijjah aliyefanya Hija ya "*Tamatu'i*" atahirimia Hija wakati wa "*Dhuhaa*" (jua linapochomoza na kuangatika kwa kiasi ya kimo cha mkuki) hotelini/nyumbani alipo. Inapendekezwa kabla ya kuhirimia Hija na kuvaa nguo ya ihramu aoge na ajitie manukato (katika mwili wake tu, wala haijuzi kuzitia nguo za ihramu manukato).

[Tambihi:]

- ✓ Wanaofanya Hija ya "*Qiraani*" na "*ifraadi*" hawahirimia siku hii, sababu bado wamo ndani ya "ihramu" ya mwanzo.
- Kisha utaelekea "*Minaa*" na uswali huko Aduhuri, Alasiri, Magharibi, Ishai Na Alfajiri, utafupisha swala za rakaa nne na utaswali kila swala kwa wakati wake.

SIKU YA TISA (YAUMU ARAFAH)

- Baada ya jua la terehe 9 dhul-hijjah kuchomoza utaelekea katika "uwanja wa Arafah", utakaposwali Adhuhuri na Alasiri kwa pamoja na kwa kufupisha (جَمْعًا وَقَصْرًا) "*Jamu'u taqdiim*" (utaziswali pamoja katika wakati wa adhuhuri kwa "Adhana" moja na "*Iqama*" mbili). Hili ni kwa hikma ya kuwapa mahujaji faragha ndefu ya kujishughulisha na "Dhikri" na "Dua" hadi jua kuchwa. Hujaji atakiwa kukithirisha "Dhikri" na "Dua", hasa hasa zilizothibiti katika Qur-ani na Sunnah, na aache kupiga domo na wenzake kwa mambo yasiomfaidisha kitu katika Hija yake na Akhera yake.
- Jua linapokuchwa na kuzama kabisa utaondoka na kuelekea "*Muzdalifa*", pindi utakapofika utaswali swala ya Magharibi na Ishai kwa pamoja na kufupisha (Magharibi rakaa tatu na Ishai rakaa mbili), kwa Adhana moja na Iqama mbili.
- Utalala "*Muzdalifa*" na uswali hapo swala ya Alfajiri mwanzo tu wakati wake utakapoingia, kisha utakaa kuleta "Dhikri" na "Dua" hadi kufunguke, kisha utaondoak kuelekea "*Minaa*" kabla jua kuchomoza, huku ukileta "*Talbiya*".
- Kabla ya kuondoka "*Muzdalifa*" hakikisha tayari umekusanya vijiwe vidogo vya kupiga "*Jamaraat*". Vijiwe vinatakiwa viwe na ukubwa wa kiasi cha nchi moja. Vijiwe utakazo kusanya zote ni sabiini [70]; (tarehe 10 Dhul-hijja utarusha vijiwe "7", tarehe 11 Dhul-hijja utarusha vijiwe "21", tarehe 12 Dhul-hijja utarusha vijiwe "21" na tarehe 13 Dhul-hijja utarusha vijiwe "21").

SIKU YA KUMI (YAUMU NNAHR).

- Ukifika "*Minaa*" utaenda kupiga "*Jamratul Aqabah*" kwa vijiwe vidogo saba (ulivovikusanya ulipokuwa "*Muzdalifah*").
- Pindi tu unapoanza kurusha vijiwe utakata kuleta "*Talbiya*" na utaanza kuleta "*Takbira*" kila unaporusha kijiwe.

- Kisha (ikiwa unafanya hija ya "*Tamatu'i*" au "*Qirani*") utachinja myama wako ("*Hadyi*"), Utanyoa nywele au utapunguza, kisha utaelekea kufanya "*Twawafu ya Ifadhwah*"
- Anayefanya hija ya "*Tamatu'i*" atafanya "*Sa'yi*" baada ya "*Twawafu ya Ifadhwah*", ama anayefanya Hija ya "*Qiraani*" au "*Ifraadi*" atatoshelezwa na "*Sa'yi* ya hapo mwanzoni alipofanya "*Twawafu ya Quduum*", isipokuwa ikiwa hapo mwanzoni alipofanya "*Twawafu ya Quduum*" hakufanya "*Sa'yi*", basi atafanya atakapomaliza "*Twawafu ya Ifadhwah*".

[Tambihi:]

- ✓ "Tahallul ya kwanza" inapatikana kwa kufanya mawili kati ya matatu:
  - 1) Kupiga "*Jamratul Aqabah*".
  - 2) Kunyoa au kupunguza.
  - 3) "*Twawafu ya Ifadhwa*".
- ✓ Akisha ingia kwenye "*Tahallul* ya kwanza" itajuzu kwake kila kitu isipokuwa mke.
- ✓ "*Tahallul* ya pili" inapatikana kwa kufanya yote matatu pamoja na "*Sa'yi*" kwa Yule aliebakiwa na wajibu wa "*Sa'yi*".
- ✓ Akisha ingia kwenye "*Tahallul* ya pili" itajuzu kwake kila kitu hadi mke.

SIKU YA 11, 12 NA 13 DHUL-HIJJAH ("*AYYAMU TTASHRIIQ*")

- Tarehe 11 Dhul-hijjah utarudi "*Minaa*" ukalale huko siku tatu za "*Tashriiq*" (11,12 na 13 za Dhul-hijjah).
- Kila siku utapiga "*Jamaraat*" zote tatu baada ya jua kumailika (baada ya "*Zawaal*"), utaanza na "*Sughraa*", kisha "*Wustwaa*", kisha "*Al-Aqabah*".

[Tambihi:]

- ✓ Kila "*Jamrah*" utaipiga na vijiwe saba, huku ukileta "*Takbira*" kwa kila kijiwe.
- ✓ Katika siku hizi tatu haijuzu kupiga "*Jamaraat*" kabla ya jua kumailika (kabla ya "*Zawaal*").
- ✓ Ukimaliza kupiga "*Jamaraat*" katika siku ya 12 Dhul-hijjah itajuzu kuondoka "*Minaa*" kwa Yule aliye na haraka, kwa sharti atoke kabla ya jua kuchwa, ama jua likichwa hali bado yupo ndani ya "*Minaa*" basi atakuwajibikia alale "*Minaa*" usiku wa tarehe 13 Dhul-hijjah na apige "*Jamaraat*" baada ya jua kumailika (baada ya "*Zawaal*") kisha ndipo aondoke.
- Ukitaka kuondoka Makkah na kusafiri, utaende kufanya "*Twawafu* ya wadai" ("*Twawafu*" ya kuuaga).

[Tambihi:]

- ✓ Mwanamke aliye kwenye "*Hedhi*" au "*Nifasi*" hafanyi "*Twawafu* ya wadai".

YALIOHARAMISHWA KATIKA HIJA NA UMRA

- Kuna mambo ambayo ni haramu kwa wote; aliye ndani ihraamu na asiye kuwa ndani ya ihraamu, ila kwa aliye ndani ya ihraamu kwake mambo haya uharamu wake unakuwa mzito zaidi, nayo ni kama yafuatavyo:
  - Kusegenya.
  - Kudanganya.
  - Kuchochea.
  - Kutusi.
  - Kusikiliza au kuangalia ya haramu.
  - Kuzozana.
  - Kujadili kwa batili.
  - Kufanya machafu.
- Yalioharamishwa kwa aliye ndani ya ihraamu pekee yako aina tatu:
  - **Aina ya kwanza:** Ni yalioharamishwa kwa waume na wake, nayo ni:
    - 1) Kuondoa nywele kwa kuzinyoa au kuzipunguza, sawa ni za kichwani au za mwilini (inajuzu kujikuna kichwa kiupole).
    - 2) Kukata kucha za mikono na miguu, lakini lau kucha itavunjika, ikawa inamuuma, basi itajuzu kuikata, wala hatolazimikiwa na chochote.
    - 3) Kutumia manukato baada ya kuhirimia, katika nguo, mwili au kwengineko.
    - 4) Kumuingilia mkeo (*jimai*) na yenye kupelekea huko, kama vile kufunga ndoa, kuangalia kwa matamano, kugusagusa kwa matamano, kubusu na mengineo.
    - 5) Kuvaa glovu za mikono.
    - 6) Kuinja wanyama wa bara, wale waliohalali, kama vile paa, sungura na njiwa.
  - **Aina ya pili:** yalioharamishwa kwa wanaume pekee, nayo ni mambo mawili:

- 1) Kuvaa nguo za mshono, nazo ni zile zinazovaliwa kwaida, kama vile fulana, surwale na kanzu. Yajuzu kuvaa anayoyahitajia kama vile viatu, saa ya mkono, miwani na ukanda, hata kama zina mishono.
  - 2) Kufunika kichwa kwa kitu kinachoambata kichwa, kama vile kilemba, mswari, kofia na nyenginezo. Ama kisichoambata kichwa kama vile hema, mwavuli na sakafu ya gari, basi haya hayana ubaya, sababu lililokatazwa ni kufunika kichwa wala si kujiwekea kivuli.
- **Aina ya tatu:** Yalioharamishwa kwa wanawake pekee; ni jambo moja tu, kuvaa ninja ("Niqabu"), ambayo ni kistirio cha uso kilichotolewa tundu mbili za macho (za kuonea).

HUKMU YA ALIYEFANYA MOJAWAPO YA YALIOHARAMISHWA.

Aliyefanya mojawapo ya makatazo yaliotangulia hatoki nje ya hali tatu:

- 1) Afanye katazo bila ya udhuru wala haja, basi huyu atapata madhambi na atawajibikiwa kutoa "fidia".
- 2) Afanye katazo kwa ajili ya haja, katika hali hii itajuzu kwake kufanya katazo hilo, ila itamuwajibikia kutoa "fidia".
- 3) Afanye katazo kwa ajili ya udhuru, ima udhuru wa ujinga (kutojua kuwa hilo ni katazo), au kusahau, au kutizwa nguvu ("*ikraah*"), basi katika hali hii hatakuwa na dhambi, na je atawajibikiwa na "fidiya" ama laa? Hapa kuna "*khilafu*" baina ya Ulamaa, kauli ya sahihi -in shaa Allah- ni kuwa hawajibikiwi na chochote.

Kimekusanywa na kufanyiwa tarjama na:
Nurein ibnu Uthmaan, abu Uthmaan, Al-Jabarty,
Usiku wa Jumanne 27/11/1440 H – 30/7/2019 M.

JEDWALI LA YALIOMO

HIJA NA UMRA	2
ADABU ZA HIJA NA UMRA.....	2
SIFA YA HIJA NA UMRA	4
SIKU YA NANE (YAUMU TTARWIYAH).....	8
SIKU YA TISA (YAUMU ARAFAH)	9
SIKU YA KUMI (YAUMU NNAHR).	9
SIKU YA 11, 12 NA 13 DHUL-HIJJAH ("AYYAMU TTASHRIIQ")	10
YALIOHARAMISHWA KATIKA HIJA NA UMRA	12
HUKMU YA ALIYEFANYA MOJAWAPO YA YALIOHARAMISHWA.....	13
JEDWALI LA YALIOMO	14